

§ 200

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Tuomas Rantasen ym. valtuustoaloitteesta, joka koskee Ele Aleniuksen muistamista Helsingin nimistöissä

HEL 2023-014557 T 00 00 03

Hankennumero 5264_233

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

15.11.2023 tehdyssä valtuutettu Tuomas Rantasen ja 25 muun valtuutetun valtuustoaloitteessa esitetään Ele Aleniukselle nimikkopuistoa ja muistolaattaa Roihuvuoreen. Ele Aleniuksen (1925 - 2022) kuolemasta on valtuustoaloitteen kirjoittamisen hetkellä kulunut noin vuosi. Aloite on paikallisesta näkökulmasta positiivinen, mutta näin pian henkilön kuoleman jälkeen ei ole tarkoituksenmukaista ottaa nimikkopaikkaa harkittavaksi Helsingin kaavanimistöön.

Kuten nimistötoimikunta on 13.12.2023 antamassaan lausunnossa todennut, kansainvälisesti hyväksytyjen käytäntöjen mukaisesti suositellaan noudattamaan muutaman vuoden odotusaikaa henkilön kuoleman jälkeen, ennen kuin henkilön nimeä voidaan harkita otettavaksi osaksi virallista asemakaavanimistöä. Helsingissä täksi aikarajaksi on vakiintunut noin viisi vuotta henkilön kuolemasta. Henkilön muistamista koskevien muistoperiaatteiden tarkoitus on tukea pysyvän nimistön muodostamista ja ehkäistä tempoilevia nimenmuutoksia. Alueella on kuitenkin myös henkilöiden mukaan nimettyjä kohteita kuten Aabraham Wetterin tie, Hedvigin puistotie ja Maria Hammarenin mäki joten alueen historiaan liittyvän henkilön huomioiminen ei sinänsä olisi täysin uusi linjaus.

Valtuustoaloitteessa ehdotetun Ele Aleniuksen nimikkopuiston epävirallisena nimenä on ollut Peukaloisenpuisto jo useiden vuosikymmenten ajan. Kyseisellä asemakaavoitetulla viheralueella on voimassa Roihuvuoren eteläpuolen ensimmäinen asemakaava nro 3235 vuodelta 1952. Mainitussa asemakaavassa viheraluetta ei ole nimetty, mutta ilmeisesti vähitellen jo 1960-luvun lopulta lähtien puistolle on vakiintunut epäviralliseksi nimeksi Peukaloisenpuisto viereisen kadunnimen mukaan. Kadunnimi Peukaloisentie – Tummelitens väg on tullut voimaan asemakaavassa nro 5432 vuonna 1964. Peukaloisenpuiston epävirallinen nimi ilmenee myös muun muassa Helsingin kaupungin yleisten alueiden rekisterissä, Helsingin kaupungin Vihreät sylvit -puistosivustolla

sekä avoimen datan OpenStreetMap-aineistossa. Puisto on 1,28 hehtaarin kokoinen oleskelupuisto, ja puistosuunnitelman sinne on laatinut Helsingin kaupungin silloisen rakennusviraston maisema-arkkitehti Jussi Luomanen vuonna 2000.

Kuten nimistötoimikunta lausunnossaan toteaa, nimistön aihepiirinä Roihuvuoressa on johdonmukaisesti käytetty tunnettuja satuhahmoja ja -aiheita, ja tämä muodostaa ainutlaatuisen nimistökokonaisuuden, jota on hyvä vaalia. Satumaailman aihepiiri tekee myös alueen nimistöstä hyvin tunnistettavan ja paikantavan koko pääkaupunkiseudun tasolla.

Peukaloisenpuiston nimen virallistaminen on ollut Roihuvuori-Seura ry:n toiveena vuonna 2019, jolloin seura ehdotti kaupungille muutamien Roihuvuoressa sijaitsevien puistojen epävirallisten nimien virallistamista. Nimistötoimikunta suhtautui aloitteeseen myönteisesti 13.11.2019 seuralle antamassaan vastauksessa. Tulevien asemakaavan muutosten yhteydessä ratkaistaan puiston ja mahdollisesti sen osien virallinen nimeäminen. Sitä ennen on syytä pyytää Roihuvuori-Seuralta päivitetty lausunto, koska sen piiristä lähtenyt idea Ele Aleniuksen huomioimisesta on syntynyt paljon viitattua lausuntoa myöhemmin.

Ele Aleniuksen elämästä kertova muistolaatta esimerkiksi hänen pitkäaikaisen asuintalonsa seinässä olisi Peukaloisenpuistossa sijaitsevaa muistolaattaa toteuttamiskelpoisempi ratkaisu. Kaupunki ei ole varannut määrärahaa muistolaattojen pystyttämiseen eikä kunnossapitoon. Muistolaatan kustantaa, suunnittelee, hankkii, asentaa ja ylläpitää ulkopuolinen taho, esimerkiksi yhdistys, seura, kiinteistön omistaja tai taloyhtiö. On myös huomioitava, että julkisessa kaupunkitilassa opasteet ym. altistuvat helposti ilkeille ja vaativat ylläpitoa.

Käsittely

Vastaehdotus:

Amanda Pasanen: Lisätään lausuntoehdotuksen kolmannen kappaleen loppuun: "Alueella on kuitenkin myös henkilöiden mukaan nimettyjä kohteita kuten Aabraham Wetterin tie, Hedvigin puistotie ja Maria Hammarenin mäki joten alueen historiaan liittyvän henkilön huomioiminen ei sinänsä olisi täysin uusi linjaus."

Muutetaan lausuntoehdotuksen kappale 6 kohta: "Jo käytössä olevien puistonnimien virallistaminen on tarkoituksenmukaista käynnistää tulevien asemakaavan muutosten yhteydessä muotoon: Tulevien asemakaavan muutosten yhteydessä ratkaistaan puiston ja mahdollisesti sen osien virallinen nimeäminen. Sitä ennen on syytä pyytää Roihuvuori-Seuralta päivitetty lausunto, koska sen piiristä lähtenyt idea Ele Aleniuksen huomioimisesta on syntynyt paljon viitattua lausuntoa myöhemmin."

Kannattaja: Anni Sinnemäki

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Amanda Pasasen vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Johanna Lehtonen, nimistösuunnittelija, puhelin: 09 310 37386
johanna.lehtonen(a)hel.fi
Hanna Ikonen, suunnittelija, puhelin: 09 310 64796
hanna.ikonen(a)hel.fi
Marko Ahola, johtava maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 37868
marko.ahola(a)hel.fi
Julia Rytönen, arkkitehti, puhelin: 09 310 52390
julia.rytkonen(a)hel.fi
Pekka Tainio, arkkitehti, puhelin: 09 310 70632
pekka.tainio(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.11.2023 Rantanen Tuomas Valtuustoaloite: Ele Aleniukselle nimikkopuisto ja muistolaatta Roihuvuoreen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

15.11.2023 tehdystä valtuutettu Tuomas Rantasen ja 25 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta esitetään Ele Aleniukselle nimikkopuistoa ja muistolaattaa Roihuvuoreen. Ele Aleniuksen (1925 - 2022) kuolemasta on valtuustoaloitteen kirjoittamisen hetkellä kulunut noin vuosi. Aloite on paikallisesta näkökulmasta positiivinen, mutta näin pian henkilön kuoleman jälkeen ei ole tarkoituksenmukaista ottaa nimikkopaikkaa harkittavaksi Helsingin kaavanimistöön.

Kuten nimistötoimikunta on 13.12.2023 antamassaan lausunnossa todennut, kansainvälisesti hyväksytyjen käytäntöjen mukaisesti suositellaan noudattamaan muutaman vuoden odotusaikaa henkilön kuoleman jälkeen, ennen kuin henkilön nimeä voidaan harkita otettavaksi osaksi

virallista asemakaavanimistöä. Helsingissä täksi aikarajaksi on vakiintunut noin viisi vuotta henkilön kuolemasta. Henkilön muistamista koskevien muistoperiaatteiden tarkoitus on tukea pysyvän nimistön muodostamista ja ehkäistä tempoilevia nimenmuutoksia.

Valtuustoaloitteessa ehdotetun Ele Aleniuksen nimikkopuiston epävirallisena nimenä on ollut Peukaloisenpuisto jo useiden vuosikymmenten ajan. Kyseisellä asemakaavoitetulla viheralueella on voimassa Roihuvuoren eteläpuolen ensimmäinen asemakaava nro 3235 vuodelta 1952. Mainitussa asemakaavassa viheraluetta ei ole nimetty, mutta ilmeisesti vähitellen jo 1960-luvun lopulta lähtien puistolle on vakiintunut epäviralliseksi nimeksi Peukaloisenpuisto viereisen kadunnimen mukaan. Kadunnimi Peukaloisentie – Tummelitens väg on tullut voimaan asemakaavassa nro 5432 vuonna 1964. Peukaloisenpuiston epävirallinen nimi ilmenee myös muun muassa Helsingin kaupungin yleisten alueiden rekisterissä, Helsingin kaupungin Vihreät sylit -puistosivustolla sekä avoimen datan OpenStreetMap-aineistossa. Puisto on 1,28 hehtaarin kokoinen oleskelupuisto, ja puistosuunnitelman sinne on laatinut Helsingin kaupungin silloisen rakennusviraston maisema-arkkitehti Jussi Luomanen vuonna 2000.

Kuten nimistötoimikunta lausunnossaan toteaa, nimistön aihepiirinä Roihuvuoressa on johdonmukaisesti käytetty tunnettuja satuhahmoja ja -aiheita, ja tämä muodostaa ainutlaatuisen nimistökokonaisuuden, jota on hyvä vaalia. Satumaailman aihepiiri tekee myös alueen nimistöstä hyvin tunnistettavan ja paikantavan koko pääkaupunkiseudun tasolla.

Peukaloisenpuiston nimen virallistaminen on ollut Roihuvuori-Seura ry:n toiveena vuonna 2019, jolloin seura ehdotti kaupungille muutamien Roihuvuoressa sijaitsevien puistojen epävirallisten nimien virallistamista. Nimistötoimikunta suhtautui aloitteeseen myönteisesti 13.11.2019 seuralle antamassaan vastauksessa. Jo käytössä olevien puistonnimien virallistaminen on tarkoituksenmukaista käynnistää tulevien asemakaavan muutosten yhteydessä.

Ele Aleniuksen elämästä kertova muistolaatta esimerkiksi hänen pitkäaikaisen asuintalonsa seinässä olisi Peukaloisenpuistossa sijaitsevaa muistolaattaa toteuttamiskelpoisempi ratkaisu. Kaupunki ei ole varannut määrärahaa muistolaattojen pystyttämiseen eikä kunnossapitoon. Muistolaatan kustantaa, suunnittelee, hankkii, asentaa ja ylläpitää ulkopuolinen taho, esimerkiksi yhdistys, seura, kiinteistön omistaja tai taloyhtiö. On myös huomioitava, että julkisessa kaupunkitilassa opasteet ym. altistuvat helposti ilkeille ja vaativat ylläpitoa.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Postiosoite
PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite
Työpajankatu 8
Helsinki 58
<https://www.hel.fi/>

Puhelin
09 310 1691

Y-tunnus
0201256-6

Valtuutettu Tuomas Rantanen ja 25 muuta valtuutettua ovat tehneet 15.11.2023 seuraavan valtuustoaloitteen:

Tietokirjailija ja valtiollisen tason poliittinen päättäjänä Ele Alenius (1925 - 2022) eli pitkään Peukaloisentiellä Roihuvuorella. Alenius jäi poliittiseen historiaan toimiessaan vuosina 1966 - 1970 ministerinä kahdessa Suomen hallituksessa ja vuosina 1967 - 1979 SKDL:n puheenjohtajana, joka uskalsi ajan virtaa vastaan julkisesti nousta vastustamaan Neuvostoliiton poliittista ohjausta.

Kaupunginosan asukkaiden keskuudessa hänet tunnettiin hyvin ja hänen sivistynyttä humanismiaan ja hienotunteista persoonaansa arvostettiin laajalti.

Tällä aloitteella esitämme, että Aleniukselle nimettäisiin Roihuvuoreen nimikkopuisto, johon olisi perusteltua sijoittaa myös muistolaatta. Tarkoituksenmukaisin ratkaisu olisi nimetä hänen entisen kotitalonsa edessä sijaitseva Peukaloisenpuisto uudelleen Ele Aleniuksen puistoksi. Tämä olisi erityisen koskettavaa siksikin, koska juuri tähän puistoon näkee suoraan Roihuvuoren Rio -kahvilasta, jonka asiakas Alenius itsekin oli ja jonne on jo nyt sijoitettu pysyvästi hänen muotokuvansa.

Muistolaatta voitaisi sijoittaa esimerkiksi puistoon asetettuun kivenlohkareeseen, jollainen olisi helposti saatavilla helposti vaikka hänen entisen kotitalonsa käynnissä olevalta maalämpötyömaalta. Siihen viereen olisi hienoa saada puistopenkki tai penkkiryhmä. Roihuvuori-Seuran puolelta on ilmaistu halua osallistua hankkeen tarkempaan suunnitteluun kuten myös asian julkistamiseen liittyviin juhllisuuksiin.

Toteutuksen kustannukset ovat vähäiset eikä siihen tarvita erillisiä määrärahoja.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan asiasta lausunnon nimistötoimikuntaa kuultuaan kaupunginhallitukselle 30.4.2024 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Johanna Lehtonen, nimistösuunnittelija, puhelin: 09 310 37386
johanna.lehtonen(a)hel.fi
Hanna Ikonen, suunnittelija, puhelin: 09 310 64796
hanna.ikonen(a)hel.fi
Marko Ahola, johtava maisema-arkkitehti, puhelin: 09 310 37868
marko.ahola(a)hel.fi

09.04.2024

Asia/10

Julia Rytönen, arkkitehti, puhelin: 09 310 52390
julia.rytkonen(a)hel.fi
Pekka Tainio, arkkitehti, puhelin: 09 310 70632
pekka.tainio(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.11.2023 Rantanen Tuomas Valtuustoaloite: Ele Ale-
niukselle nimikkopuisto ja muistolaatta Roihuvuoreen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 26.03.2024 § 183